

БЕЛАРУСКУЮ МОВУ ТРЭБА ВЯРТАЦЬ

Як павысіць аўтарытэт беларускай мовы сярод жыхароў нашай краіны? Адказ на гэтае пытанне шукалі ўдзельнікі Пленума Беларускага славянскага камітэта, сярод якіх прадстаўнікі Міністэрства адукацыі, члены Саюза пісьменнікаў Беларусі, навукоўцы.

Усе прысутныя высліліся на думцы, што прывітаць любоў да матчынай мовы неабходна з маленства.

Не рабіць з замежнай мовы свяшчэнную карову

- Сёння ў дзіцячых садках вывучаюць англійскую мову, - канстатуе старшыня Беларускага славянскага камітэта **Сяргей КАСЦЯН**, - І гэта не дрэнна, паколькі замежная мова неабходна ў сучасным жыцці. Але ці варта рабіць з яе «свяшчэнную карову», ператвараць у цэнтр адукацыйнай палітыкі? Калі чужая мова будзе прыярытэтным, ці ж будзе прыярытэтным усе астатняе беларускае, у тым ліку тавары?..

У сувязі з гэтым у Беларускім славянскім камітэце прыйшлі да высновы, што надышоў час перагледзець праграму выхавання ў дзіцячых садках і дапоўніць яе заняткамі роднай мовай.

- На беларускую мову ў дзіцячым садку, - лічыць Сяргей Іванавіч, — дастаткова адводзіць хоць бы 5-10 хвілін у дзень. Ці ж гэта такая вялікая нагрузка на дзяцей? Але пры гэтым неабходна агарнуць беларускія словы сапраўднай любоўю: абавязкова кожную рэч, названую тым ці іншым словам, паказаць візуальна, у прыгожым малюнку, памясьціць слова ў адпаведны кантэкст, лепш за ўсё казачны. І ёсць на што абaperціся - на выключна багаты беларускі фальклор, на дзіцячую літаратуру, дзіцячыя часопісы.

Было б таксама вельмі Надзея Дрыла. Беларускую мову трэба вяртаць

добра, калі б у Міністэрстве адукацыі распрацоўвалі спецыяльныя праграмы для студэнтаў якія праходзяць вучэбную практыку. Тады б будучых педагогаў смела можна было прыцягваць да правядзення такіх моўных хвілінка.

Яшчэ адну праблему - праблему садкоў з беларускай мовай навучання — падчас свайго выступу ўзняла спецыяліст інфармацыйна-аналітычнага ўпраўлення Міністэрства адукацыі **Ірына БУЛАЎКІНА**. Паводле яе слоў, мясцовыя органы ўлады павінны павялічваць колькасць такіх устаноў.

Але для гэтага павінна паступіць дастатковая колькасць заяў ад законных прадстаўнікоў дзетак.

Што тычыцца беларускамоўных школ, то на сёння сітуацыя таксама не надта радуе. Большасць бацькоў аддае дзяцей у школы з рускай мовай навучання. Так, у 2010-2011 навучальным годзе ў беларускамоўных установах агульнай сярэдняй адукацыі навучалася толькі 179 947 хлопчыкаў і дзяўчынак (19,1%) з 980 603 вучняў 1 -11 класаў.

Пры распрацоўцы праграм улічваць меркаванні школьнікаў

Не сакрэт, што ўрокі беларускай мовы і літаратуры не заўсёды падабаюцца школьнікам. Каб неяк зацікавіць дзяцей, Беларускі славянскі камітэт прапаноўвае ўвесці за правіла абмяркоўваць вучэбныя праграмы ў СМІ, у інтэрнэце, сярод настаўнікаў школ, выкладчыкаў ВНУ, пісьменнікаў, студэнтаў-філолагаў, дзіцячых псіхолагаў. Менавіта практыкі і павінны быць галоўнымі аўтарамі гэтых праграм, лічаць удзельнікі дыскусіі.

— Сярод вучняў - удзельнікаў гурткоў — можна наладзіць эксперымент: даваць

розныя творы, скажам, аднаго аўтара, і на падставе водгукаў саміх дзяцей рабіць хоць нейкія высновы на прадмет далейшага змяшчэння твораў у праграмах, — прапанаваў Сяргей Касцян. — Таксама, магчыма, варта было б для павышэння аўтарытэту беларускай мовы і літаратуры ўвесці, як і ў 90-я гады, абавязковы выпускны спыт па беларускай літаратуры, вярнуцца да выкладання «Беларусазнаўства» ва ўсіх ВНУ.

А чаму б не лапулярызаваць беларускую мову праз развучанне на ўроках музыкі народных песень, а на ўроках фізкультуры — рухомах гульняў? А так атрымаеца, што японскі школьнік на парозе выпуску ведае 50 народных песень, у нас жа школьнікі, ды, што хаваць, і студэнты, не ведаюць ніводнай.

Адзін з беларускіх каналаў перавесці на беларускамоўнае вяшчанне

Ва ўмовах дзяржаўнага двухмоўя гістарычна склапалася так, што большая частка насельніцтва краіны, хоць і разумее беларускую мову, але размаўляе па-руску. У папулярныя роднай мовы сярод беларусаў, лічыць дырэктар Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы **Аляксандр ЛУКАШАНЕЦ**, шмат чаго могуць зрабіць айчынным СМІ, у тым ліку радыё і тэлебачанне. У прыватнасці, усе прысутныя пагадзіліся з тым, што вельмі важна, каб хоць адзін з беларускіх каналаў, «Беларусь-1» ці «Беларусь-2», пачаў вяшчаць цалкам па-беларуску.

— Вялікую ролю ў пашырэнні беларускай мовы сярод беларусаў можа адыграць і «Звязда» — выказаў пазіцыю Беларускага славянскага камі-

тэта Сяргей Касцян. — Цудоўна было б, калі б яна стала настольнай газетай кожнай беларускай сям'і! Калі грамадзяне будуць штодзённа чытаць па-беларуску, то з цягам часу і думаць пачнуць па-беларуску, а затым і размаўляць.

Аўтарытэт беларускай мовы таксама значна павысіцца, калі ёй стануць карыстацца вядомыя аўтарытэты і паспяховыя людзі, лічыць Аляксандр Лукашанец. І тут прадстаўнікам беларускіх міністэрстваў варта браць прыклад з міністра культуры Беларусі. Дарэчы, пакуль што гэта, бадай, адзінае міністэрства, дзе справядства пераведзена на родную мову.

- Сапраўды, сёння ў важнейшых сферах ужытку беларуска мова выкарыстоўваецца сімвалічна, — адзначыў дырэктар Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы. - Але, разам з тым, у апошнія гады, што радуе, яна пачала пранікаць у інтэрнэт, каталіцкі касцёл, праваслаўную царкву. 20 гадоў таму ў сферы набажэнства беларуская мова фактычна не прысутнічала. Сёння ж гэта вельмі важная сфера духоўнага жыцця сучаснага беларускага грамадства фарміруе прэстыж беларускай мовы.

У бліжэйшы час Беларускі славянскі камітэт разам з зацікаўленымі асобамі паабяцаў распрацаваць свае прапановы па папулярызацыі і пашырэнні сферы выкарыстання беларускай мовы ў жыцці грамадства. Але кожны, як мне бачыцца, ужо сёння можа зрабіць крок насустрач роднай мове. Ну хоць бы ўсталяваць беларускі інтэрфейс на сваім камп'ютары, узяць у бібліятэцы кнігу на беларускай мове альбо падпісацца на беларускамоўную газету.

Надзея ДРЫЛА.
газета «Звязда».